

A Cseh és Morvaországi Magyarok Szövetsége brünni szervezetének lapja

BRÜNNI MAGYAR KUTATK

11. évfolyam
2005/2

2005 az MKIC-ben

GONDOLATOK

Tíz éves a Magyar Kulturális és Információs Centrum Brűnnben...4

SZERVEZETI ÉLET – SZÖVETSÉGI HÍREK

Minden szervezetnek megvan a maga élete.....	6
A 2005-ös év a Kőrís életében	7
Vissza a gyökerekhez.....	8
A kisgyermekes családok klubja.....	10
A szeniorok klubja.....	11
Témák a művelődési klub programjaiból.....	12
Nyugati vallási hagyomány – a zsidóság	12
Austerlitz 1805-2005.....	13
Brűnni Magyar Kulturális Napok – 2005.....	16
Csehországi magyar civil mozaik	18
Szabó Lőrinc-emléktábla Csehországban	19

TÖRTÉNELEM

Brűnni mondák.....20

INNEN – ONNAN (érdekességek, hírek, tudósítások).....22**KÖNYVBEMUTATÓ**

Richard Pražák: Madarsko	24
A Nagy Könyv.....	24

KÖZÖTTÜNK ÉLNEK

Beszélgetés Gööz Tamással.....25

TÁMOGATÓINK VOLTAK 2005-BEN.....27**CSEH ÖSSZEFOGLALÓ.....27****ÚVODEM**

Deset let Madarského kulturního a informačního centra v Brně...4

ZE ŽIVOTA SVAZU

Každá organizace prochází vývojem.....	6
Rok 2005 v životě souboru Kőrís	7
Ke kořenům	8
Klub rodin s dětmi	10
Klub seniorů.....	11
Z programu vzdělávacího klubu.....	12
Západní náboženská tradice – judaismus.....	12
Austerlitz 1805 – 2005	13
Dny maďarské kultury v Brně 2005	16
Maďarská občanská združení v ČR.....	18
Umístění pamětní desky L. Szabó na Macošce.....	19

HISTORIEBrněnské pověsti
 20 |**ZAJÍMAVOSTI.....22****NOVÉ KNIHY**

Richard Pražák: Madarsko	24
Nejoblíbenější kniha	24

ROZHOVOR

Rozhovor s Tomášem Göözem.....25

SPONZOŘI V ROCE 2005.....27**ČESKÉ RESUMÉ.....27**

Kiadja:

A Cseh– és Morvaországi Magyarok Szövetsége – Brűnn

Szerkesztők:

Vojtek Zoltán

Detéry Attila

Grafikai szerkesztő:

Fűzék Péter

A szerkesztőség címe:

Svaz Madarű – Brno,
Gorkého 12, 602 00 Brno
telefon/fax: +420 541 241 062
e-mail: info@mkic.cz

Regisztrációs szám:

MK ČR E 11196

**A folyóirat megjelenését
Brűnn Város Polgármesteri
Hivatala és a Rákóczi
Alapítány támogatja**

Vydavatel:

Svaz Madarű žijících v českých zemích – Brno

Redaktoři:

Zoltán Vojtek

Attila Detéry

Grafická úprava:

Peter Fűzék

Adresa:

Svaz Madarű – Brno,
Gorkého 12, 602 00 Brno
telefon/fax: +420 541 241 062
e-mail: info@mkic.cz

Registrace:

MK ČR E 11196

**Vychází za finanční
podpory
Magistrátu města Brna
a Nadace Rákóczi**

Tíz éves a Magyar Kulturális és Információs Centrum Brünmben

Tíz év az ember életében nem nagy idő. Különösen a születés után következő tíz esztendő. Ám annál fontosabb: benne van a születés, a világra való rácsodálkozás, a beszélni és járni tanulás, a világhoz való viszonyulás semmivel nem pótolható időszaka. Nemhiába mondjuk: amit az ember életének első tíz esztendejében megtanul,

egész további életére kitörölhetetlen hatással lesz rá.

Egy szervezet életében talán még kisebb idő tíz esztendő. Abban azonban hasonlatos az ember első tíz esztendejéhez, hogy ilyenkor történik meg a nagy alapvetés: a létrehozó tagság körvonalazza a célokat; kialakulnak a tevékenység legfontosabb vonalai, kontúrjai; kezd lassan önjáróvá válni az egyesület: vezetőikkel, választott testületekkel, partnerszervezetekkel, de ami a legfontosabb, felelős egyéni hozzáállással.

Mindez fokozottan igaz olyan körülmények között, amikor kisebbségben élő emberek, csoportok döntenek kulturális tevékenységük közösségi gazdagítása mellett, s hoznak létre egy többségi társadalomban olyan képződményt, amelynek legfontosabb célja önazonosságuk megőrzése, ápolása, mi több: megmutatása a többségi nemzetnek is.

Vajon mi szükség van arra, kérdezhetnék ma sokan, hogy egy politikailag, gazdaságilag, társadalmilag meglehetősen kiegyensúlyozott országban, társadalomban, mint pl. Csehország, egy ott élő kisebbség – komoly anyagi, szellemi befektetéssel és áldozatvállalással – azon igyekezzen, hogy nemzeti önazonosságát ily

módon is megélje? Mint ahogy azt éppen tíz esztendeje a brünni magyarság a Magyar Kulturális és Információs Központ révén is teszi.

Az ember keresi a helyét a világban. S amikor ezt teszi, ahhoz viszonyít, ami létének legmeghatározóbb alapja: anyanyelvéhez, kulturális és szellemi gyökereihez. Miként a brünni magyarok is tették akkor, amikor a Magyar Kulturális és Információs Központ létrehozása mellett döntöttek.

A brünni magyarok önszerveződése azért is figyelemre méltó, mert sok tekintetben nagyon sajátos helyzetben vannak az úgynevezett „határon túli magyarok” körében. Többségük ugyanis szlovákiai, felvidéki magyar, akik Brünmben nem „őshonosok”. Nem szülőföldjükön élnek, mint a felvidéki, kárpátaljai, vajdasági, dél-baranyai, muravidéki és örvidéki (burgenlandi) magyarok a Kárpát-medencében. De a nyugati országokban élő magyarság szigeteihez, szórványközösségeikhez sem hasonlíthatók, akik korábban mint politikai emigránsok, politikai menekültek, disszidensek vagy éppen újabban: gazdasági kivándorlók kerültek a világ legkülönbözőbb, távoli országaiba, kontinenseire.

A cseh- és morvaországi magyarok a világ magyarságának különleges csoportja a Kárpát-medencén kívül élő, helyükön nem őshonos közösséget alkotnak, akik azonban kompakt módon őrzik felvidéki gyökereiket, még akkor is, ha sokan közöttük, a fiatalság nagy része „átutazó”: felvidéki diák, aki brünni egyetemen tanul, a helyi diákszervezetbe, a Kazinczy Ferenc Diákklubba tömörül, s amely diákklubnak a brünni Magyar Kulturális és Információs Központ ad – miként egy gondos szülő – infrastrukturális hátteret.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy kétszer is járhattam ebben a körben. Legutóbb az ez év őszi ünnepi megemlékezésén, amely oly tartalmas és szép volt – a Kazinczy

Ferencre történő várbéli emlékezéssel, a Szabó Lőrinc emléktábla koszorúzással, az ünnepi kulturális műsorokkal, a polgármesteri hivatalban tett látogatással, a helyi és a nemzetközi megbecsülés számos jelével -, hogy csak egyet lehet kívánni: legyen a brünni példa sokak előtt követésre méltó. A többségi nemzet számára is, a kisebbségben élő magyar közösségeink számára is. Öntevékenység és egymásra figyelés, párbeszédre való készség és párbeszédés fogadtatás a befogadó országban, ötletdús kreativitás a saját intézmény működtetése és fenntartása terén, felülemelkedés az egyesületi lét mindenhol és mindkor belső feszültségeket is teremteni tudó alaphelyzetein.

Természetesen mindehhez karizmatikus személyiségek is kellene. A brünniek között „kiérlelődtek” ilyen emberek. Nyilván ez sem csak a véletlennek köszönhető, hanem annak a közegnek, amely inspirál is a közösségi aktivitásra. Miként azt Brünnben tapasztaltam.

Nagyon fontosnak tartom, hogy a brünni

példa legyen ismert szerte a világban élő magyar közösségek előtt, mindamellett, hogy mindegyik tájék magyarsága más és más politikai, társadalmi, gazdasági közegben él, más és más a többségi nemzet hozzáállása saját országa kisebbségeihez. Mégis: lássák meg északon és délen, keleten és nyugaton egyaránt: mi az, amit a brünniek példája nyomán maguk is hasznosíthatnak.

Végül, de természetesen nem utolsó sorban – megköszönve a sok élményt, amit én magam is kaptam a brünni Magyar Kulturális és Információs Központ életét figyelve – kívánok nekik ezeken a hasábokon is további erőt és további ötletdús közösségi életet.

Mert ez teszi teljesebbé az egyes ember életét is. Bárhol a világon. Így Brünnben is.

Komlós Attila
a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi
Társaságának (Anyanyelvi Konferencia)
ügyvezető elnöke, Budapest

A képen balról jobbra: Lakatos Mibály (NKÖM), Komlós Attila, Sőregi Éva (MNYKNT-Anyanyelvi konferencia), Kabdebó Lóránt (Miskolci Egyetem), Asszonyi Krisztina (MNYKNT-Anyanyelvi konferencia), Haraszi Attila (HTMH)

Minden szervezetnek megvan a maga élete

A 2005-ös év a változások éve volt. Az évzáró taggyűlés előrehozott tisztújító gyűlésről határozott, amelyre 2005. április 27-én került sor. Az alábbiakban az előrehozott választási gyűlésen elhangzott elnöki beszámolóból idézünk.

Tisztelt Tagtársak!

Beszámolómban most nem az elmúlt két év eseményeit, eredményeit fogom taglalni (az megtalálható a rendszeres havi tájékoztatóinkban, a Brünni Magyar Futárban illetve honlapunkon (www.mkic.cz), hanem megpróbálom szervezetünk életét más szemszögből bemutatni.

Minden szervezetnek megvan a maga élete. Megalakul, fejlődik, választatok elé kerül, akadályokat kell leküzdenie, és végül megszűnik.

A mi esetünkben ma már nem csak egy baráti társaságról van szó, hanem egy jogalanyisággal rendelkező, bejegyzett, szakosodott szervezetről, mely állandó székhellyel, megfelelő infrastruktúrális háttérrel és biztos anyagi forrásokkal rendelkezik, s amelynek megvan a belső hierarchiája, vannak a napi munkavégzésért felelős munkatársak, stb..

A szervezet életének ebben a szakaszában már olyan célok teljesítésére képes, melyeket a kezdetekben „megálmodott”, de időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy egy jól működő, küldetés-sel, jövőképpel rendelkező szervezetté váljék.

Egy bejegyzett, jogalanyisággal rendelkező szervezet nagyobb bizalmat kelt a potenciális támogatókban, és az érdeklődőkben. Pályázatok esetén a feltételeket ma már csak egy ilyen szervezet tudja teljesíteni, ezért volt szükséges egyesületünket 2003 decemberében bejegyeztetni.

Az MKIC fejlődése – tekintettel a tagság összetételére – természetesen magával hozta különböző csoportok kialakulását is, létrejött a seniorok csoportja, a hagyományőrzők csoportja, a kisgyerekes családok közössége, me-

lyek igényei és elvárásai különböznek egymástól.

Eljött a belső tagolódás ideje. Ebben a szakaszban a szervezet saját magát osztja több részre azért, hogy hatékonyabban lássa el az alapszabályban foglalt feladatait.

A belső tagolódás azt jelenti, hogy a szervezet biztosítja a feltételeket a különböző igényű és elvárású csoportok „érdekkörökhöz” való tömörüléséhez, melyek a szervezet égisze alatt bizonyos mértékű autonómiát élveznek – van saját vezetőjük, programtervük, költségvetésük és felelősségük. Az ilyen belső struktúra mellett minden tenniakaró tagnak lehetősége van az önmegvalósításra, és minimálisra csökken az érdekkülönbségekből adódó probléma.

Bizonyára sokan felteszik magukban a kérdést, van-e értelme a tagolódásnak, mikor a szerdai klubnapokra is csak olyan kevesen járnak?

Úgy gondolom, éppen ezért van értelme lehetőséget adni azon tagoknak is, akiknek vagy a szerdai nap nem felel meg, vagy eltérő érdeklődésük miatt más napokon szívesen találkozónának a hozzájuk hasonló beállítottságú tagokkal. Minél több elégedett kis társaság alakul ki, annál erősebb egy szervezetet. Eközben természetesen a tagolt szervezeti struktúra nem zárja ki a közös programok megvalósítását sem.

A szervezetünk most egy választó elé érkezett:

1. vagy továbbfejlődik, azaz életének újabb fázisába lép és tagolódik
2. vagy visszaesik egy alacsonyabb szintre

Végezetül fontosnak tartom megjegyezni, hogy szervezetünk eddigi imázsa – tehát az, amilyenek környezete látja – pozitív volt. Hogy meg tudjuk-e tartani ezt a rólunk kialakult képet a jövőben is, ez most a jelenlévő tagok döntésétől függ.

Vojtek Zoltán, elnök

Szerkesztői megjegyzés:

Az április 27-én lezajlott tisztújító taggyűlés 37 résztvevője az elnöki beszámoló és a jelöltek bemutatkozása után a szervezet belső tagozódása mellett döntött, és a következő vezetőséget választotta: Vojtek Zoltán – elnök, Szabó Dezső – titkár, Hanika Mónika – gazdasági felelős, Sonkoly Tibor – krónikás, Detáry Attila – a művelődési klub, Šabacká Ágnes – a hagyományörző klub, Olyvai Jenő – a senior klub, Kolář Edit – a junior klub programkoordinátora; Dittel Beáta, Mlejnková

Ilona, Lelovics Pál – az ellenőrző bizottság tagjai.

Az elmúlt fél év igazolta, hogy a belső tagolódás jó döntés volt és bizonyos lendületet hozott a szervezet életébe. Jól működik a hagyományörző csoport, mely magja a Kőrís néptáncgyűttes, beindult a kisgyerekes családok kezdeményezte vasárnapi iskola, a művelődési klub a magyar egyetemistákat tömörítő Kafedík diákszervezettel karöltve fejt ki tevékenységét és a szerdai klubdéutánok a seniorok találkozóhelyévé váltak.

A 2005-ös év a Kőrís életében

„Ej a titkos szerelem titkosan kezdődik...”

Ezekkel a szavakkal is jellemezhetjük együttesünk létrejöttét. Akkor, 2002-ben, négyen voltunk, és még nevünk sem volt. A dalnak azonban van folytatása.

„Mégis utoljára kivilágosodik!”
(magyarbődi népdal)

Most 2005-öt írunk, a nevünk Kőrís, és tizenhatan vagyunk. Tizenhat fiatal, akik nemcsak a próbákon, de azon kívül is arra törekszik, hogy a kőrís(fa) növekedjen és lombosodjon.

Tavaly télen Magyarbőd (Bidovce u Košic) táncaival foglalkoztunk. Az ottani táncok igen sajtósak, s a legfontosabb az volt számunkra, hogy minél gondosabban megőrizzük stílusukat. Ezt a stílust követve magunk készítettük el a koreográfiát, s a táncokat tavasszal be is mutattunk.

Nyáron Erdély táncait tanultuk. Júliusban felkerestük a Tükrös zenekar simonpusztai táncbörét, ahol Patyi Zoltán és felesége, Erika kalotaszegi és magyarpalatkai táncokat tanított. Augusztusban első ízben szerveztünk saját magyar néptánc tábort a Brünn közelében levő Řícmanicében, ahol Visa egészség táncait tanultuk. A békéscsabai Csaba együttes vezetője, Pintér Tibor és táncpartnere segített elsajátítani e táj stílusának koreográfiáját.

Az ősz az 1. Magyar Táncháza való készülődés szellemében telt, melynek célja az volt, hogy a nyilvánosság is testében-lelkében megtapaszthalassa a zene, tánc, s nem utolsó sorban a jó étel és ital nyújtotta örömet. Ez volt az első ilyen nagyszabású rendezvény, amin részt vettünk. Elvárásaink nem voltak, csak azt tudtuk, hogy mit akarunk... és sikerült. A vendégek szemében öröm csillogott, boldogok voltunk. Mindehhez nagyban hozzájárult a kitűnő prágai Varjos zenekar valamint a prágai Nyitnikék tánckar is.

Beigazolódtott, hogy a bennünk rejlő szeretetnek van értelme, s hogy nemcsak a miénk, hanem mindazoké is, akik érzik.

„Ej minek a bat ökor a nagy istállóban, ha nincsen szerelem a két ifjúbán.”

Katarína Matoušková

Vissza a gyökerekhez...

Ez az elnevezése annak a multikulturális rendezvénynek, melyre a Délmorvaországi Kerület védnöksége alatt immár hagyományosan minden májusban sor kerül Brünnben.

Mit is takar ez az elnevezés? Egy másik híres mondat jut eszembe, mely Bartók Béla zenei hitvallása volt: „Csak tiszta forrásból...” A fenti rendezvény egyre inkább efelé halad – mindenki számára fontossá válhat megtalálni gyökereit, rátalálni a forrásra, ahonnan eredeztett. S ez hatványozottan fontos lehet azok számára, akik szülőhelyüktől messze vetődtek.

Más kulturális környezetben megtalálni magunkban azt a magot, mely genetikailag és érzelmileg valahol bennünk rejlik, s amely nemcsak minket gazdagíthat, hanem lemenő ágú rokonainkat és nem utolsósorban azt a környezetet is, melyben élünk adatot.

S ehhez maximálisan hozzájárul a „Vissza a gyökerekhez...” rendezvény, melynek évről évre nagyobb számú résztvevője van a Csehországban élő kisebbségek sorából. A magyarokon kívül fellép itt szinte az összes itt élő nemzeti kisebbség.

Nem kevésbé fontos, hogy az egyes műsor-számok egyre színvonalasabbak és egyre inkább közel visznek a „tiszta forráshoz”. Itt látható, milyen nagy az igény minden nemzeti-ség körében felfedezni gyökereiket, s meríteni a forrásból. Feltételezem, hogy épp

ennek az igénynek a felélesztése a célja a Fabišík házaspárnak, akik fejében és szívében megszületett az elképzelés.

Minden együttes fellépése sajátos élmény, mindegyik valahol megérinti mindannyiunk szívét. Egyeseknél különösen figyelemre méltó a fejlődés – pl. a roma kisebbség esetében, akik az „esztrád” stílustól egyre inkább eljutnak autentikus zenéjükhöz. Bizonyára náluk is egyre tudatosabbá válik hagyományaik ápolása, ami nemcsak önbecsülésüket növeli, hanem beilleszkedésük esélyét is.

Hagyományosan remekül szerepeltek a görög, a bolgár, lengyel, szlovák kisebbség képviselői – ők minden alkalommal igazi élményt nyújtanak.

Külön említést érdemel a brünni magyarokat képviselő Kőrís néptáncgyűttes. A lelkes csapat az utóbbi néhány év alatt mind létszámban mind teljesítményben igen nagyot fejlődött. Büszkéek lehetünk fellépéseikre. Figyelemre méltó, hogy a népdalok szövegét az együttes nem magyar anyanyelvű tagjai is magtanulják, ami előadásukat még hitelesebbé teszi.

Šabacká Agnes

Felvidék Ma

Felvidéki magyar hírportál

A Felvidék Ma internetes hírportál kísérleti jelleggel 2005 novemberétől található meg a világhálón.

A Felvidék Ma hírportálon napi rendszerességgel olvashatóak a szlovákiai, elsősorban a szlovákiai magyar vonatkozású hírek. Szándékunk, hogy olvasóink visszajelzései alapján kínálatunkat folyamatosan bővítsük.

Célunk, hogy érdekes, friss és színes hírekkel felhívjuk a figyelmet a dél-szlovákiai régióra, szülőföldünkre. Tevékenységünkkel a nemzeti összetartozást is erősíteni kívánjuk.

A weboldalt (www.felvidek.ma) regisztrálta és működteti a Szövetség a Közös Célokért pozsonyi központi irodája. Felelős: Pogány Erzsébet (pogany@felvidek.ma)

Eseménynaptár 2005

- **Február 16., MKIC, Gorkého 12, Brno**
A Ferenczy György zongoraverseny győzteseinek koncertje
- **Március 9., MKIC, Gorkého 12, Brno**
A bolsevizmus (kommunizmus) – történelmi előadás, előadó: Simon Attila
- **Március 15., Špilberk, Brno**
Ünnepi megemlékezés és koszorúzás a magyar jakobinusok emléktáblájánál a KAFEDIK diákklubbal karöltve
- **Április 2., Dům Pánů z Lipé, Brno**
Sramkó János Group koncertje a JAZZFESTBRNO fesztivál keretén belül
- **Április 6., MKIC, Gorkého 12, Brno**
Ki visz át? – megzenésített magyar versek József Attila születésének 100. évfordulója és a Költészet Napja alkalmából a KICSÍ HANG előadásában.
Társrendező: KAFEDIK
- **Április 8., Studio Marta, Brno**
Andromache, Alkestis – színházi előadás a budapesti Film és Színházművészeti Akadémia diákjai előadásában
- **Április 27., MKIC, Gorkého 12, Brno**
Tisztújító tagsági gyűlés
- **Május 17., MKIC, Gorkého 12, Brno**
A Nagy Könyv – kerekasztal-beszélgetés az azonos című magyarországi kampányról, melynek célja az olvasáskultúra felélesztése és a magyar olvasók legkedveltebb regényének kiválasztása

A kisgyermekes családok klubja

A klub az elmúlt félév alatt több sikeres rendezvényt tudhat maga mögött. Új tartalmat kapott a gyermeknap rendezvény, ismétlésre vár a szigetközi kerékpártúra és létszámban a leglátogatottabbak közé tartozik a vasárnapi iskola – külön említést érdemelnek a Töklámpás készítése és a Karácsonyra várva elnevezésű közös délutánok.

A gyermeknapot az idén is túrával és vetélkedőkkel ünnepeltük, ám a hagyományoktól eltérően ezúttal a brünni víztároló környékét barangoltuk be. Úticélunk Veveří vára volt. Már reggeltől lógott az eső lába, mégis sikerült szárazon eljutnunk egészen a vár alá, csak ott ért utol a zápor. A jó hangulatot azonban nem tudta elmosni – terveinknek megfelelően sétahajóra szálltunk, és a visszautat az esőtől védett fedélzeten tettük meg. Onnét gyönyörködtünk a vizet ostromozó esőben, a környék szépségében, és kiosztottuk a gyerekeknek a vetélkedőkért járó díjakat.

Szeptember közepén három brünni magyar család Héderváron és körnéken töltötte a hétvégét. Az időjárás nem igen kedvezett a kirándulásnak, ám úgy döntöttünk, hogy olyan programot találunk ki, ami dacol az esővel. Ezért szombaton reggel a győri termálfürdőbe mentünk, és amikor az eső elállt, lehetővé vált a városnézés. Mire hazaértünk (Hédervárra), jól kiéheztünk, és nekiláttunk a bográcsgulyás főzésének. Miközben a felnőttek a gulyás készítésével voltak elfoglalva, a

gyerekek a panzió focipálya méretű füves udvarán játszottak. Vasárnap már jobb volt az idő. Dél előtt kerékpárra ültünk és a Szigetköz szépségével ismerkedtünk. Délután kipróbáltuk a lipóti szabadtéri fürdőt is. A hétvége nagyon gyorsan eltelt, ám még annyi látnivaló maradt, hogy elhatároztuk, jövő tavasszal visszajövünk.

Töklámpás készítése – Halloween ünnepe ma leginkább az amerikai filmeket juttatja eszünkbe. Ott a kisgyerekek boszorkánynak vagy szellemnek öltözve járják a házakat, ahol friss gyümölcsöt, vagy édességet kapnak ajándékba. Ez a szokás hosszú évtizedek alatt alakult ki, azonban maga az ünnep évszázadok óta létezik.

A kelták október utolsó napján, a szent tölgyfák alatt ünnepelték meg az óévet. Állatbőrbe öltözve hatalmas tüzet gyújtottak, s áldozatot mutattak be, hogy kiengeszteljék a szellemeket. Úgy vélték ezen a napon a szellemek és a halottak lelke visszatér a földre. Ugyanez a nap jelentette a „sötét korszak”, vagyis a tél beköszöntét, mely számukra az éhezést, a hosszas nélkülözést jelentette.

Később, a rómaiak hódításával sem tűnt el ez a pogány szokás, csupán keresztény formát öltött. Maga a „Halloween” elnevezés is innen ered (all hallows evening – mindenszentek éjszakája).

Bár nálunk október utolsó és november első napja inkább Mindenszentek, vagy Halottak napjaként szerepel a köztudatban, idén mi, brünni magyarok is Halloweenet tartottunk november első vasárnap délutánján. Beszélgettünk a gyerekekkel az ünnep eredetéről, töklámpást készítettünk és játszottunk. Nem volt nehéz vidámsággal megtölteni a borús őszi vasárnapot.

Karácsonyra várva – Karácsony előtt összecsültünk, hogy fenyőfadíszeket és méhviaszból gyertyákat készítsünk, ezzel készülve az év legszebb ünnepére. A gyerekek nagy lelkesé-

déssel készítették a szép papírdíszeket, amik a klub karácsonyfájára kerültek, és reméljük elnyerték az odalátogatók tetszését. A gyertyakészítés valamivel bonyolultabb feladatnak bizonyult, de csemetéink ezzel is megbirkóztak. A feldíszített karácsonyfa és az égő gyertyák fénye odacsalogatott egy bőkezű angyalkát is, aki ajándékokat rakott a fa alá az apróságok számára. Közben karácsonyi énekeket énekeltünk, és sokáig maradtunk, mert nem volt erőnk véget vetni a kellemes, hangulatos délutánnak.

A vasárnap délutánonkénti gyerekfoglalkozásokat utólag vasárnapi iskolának neveztük el. Mivel ez az időpont a kisgyermekes családok számára megfelel, szeretnénk a jövőben rendszeressé tenni a vasárnapi iskolát. A következő foglalkozást február 19-ére terveztük be, témája a tavaszvárás.

Kolář Edit

A hagyományos szerda esti összejövetelek

A szeniorok klubja

A szeniorklub tagjai a hagyományos szerda esti összejöveteleken találkoznak klubunkban. Sokak számára ez az egyetlen lehetőség, hogy anyanyelvüket gyakorolhassák. Elbeszélgetnek, szórakoznak, viccelődnek, nótázgatnak, születésnapokat ünnepelnek.

Igéretesnek mutatkozik a cseh „Výbor národní kultury” csoporttal való együttműködés is, akik érdekes és tartalmas kultúrműsorokkal gazdagítják a klub életét, mint legutóbb a karácsonyi meghitt hangulatú, magas művészi színvonalon összeállított és előadott műsoruk.

A szeniorklub tagjai szívesen részt vesznek más rendezvényeken, előadásokon, műsorokon is. A jövőben szeretnének kevésbé igényes, a tagok fizikai és egészségi állapotának megfelelő kirándulásokat is szervezni, hiszen néhány tag rendszeresen részt vesz a pozsonyi színházlátogatásokon is.

Olgyai Ibohya

• **Május 28., Dům pánů z Kunštátu, Brno**
Vissza a gyökerekhez – Nemzetek találkozója, multikulturális rendezvény.

• **Június 5., Veselá – Besední dům, parkoló**
Közép Európai Összhang – Szervezetünk „Körös” néptánc-csoportjának fellépése a „Brünn – egy város Európa szívében” c. rendezvényen

• **Június 11., Bystrc, víztároló**
Sport- és gyermeknap
Gyalogtúra, ügyességi játékok az erdőben, hajózás a Vevetí várhoz.

• **Június 16., MKIC, Brno**
A fasizmus – történelmi előadás, előadó: Simon Attila

• **Augusztus 15.-17., Komárom**
A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia
A Cseh és Morvaországi Magyarok Szövetségét Vojtek Zoltán (a Szövetség alelnöke) és Detáry Attila (elnökségi tag) képviselték

• **Augusztus 18., Brno, MKIC**
A tokaji és egri borvidék borainak bemutatója – borkóstoló 10 fajta borból

• **Augusztus 19., Petrov, Brno**
A Szent Korona Kórus fellépése

• **Augusztus 20.-26., Řícmanice u Brna**
Nyári Ifjúsági Táncművészeti Tábor

• **Szeptember 2.-4., Medlov**
A csehországi magyarok művelődési tábora
Előadók voltak: Váradi Lajos a HTMH képviselője, Bárdos Gyula parlamenti képviselő, Eöry Vilma nyelvész, Csekey László történész, Bárdos Ágnes és Gulyás László előadóművészek. A gyerekfoglalkozást Sviták Karin vezette.

Témák a művelődési klub programjaiból

A történelmi előadások sikerén felbuzdulva az idén vallástörténeti sorozatot indítottunk. Az első előadást, amely elsősorban a judaizmussal foglalkozott, Himmler György történész, a párkányi gimnázium tanára tartotta. Az alábbi cikk a témaindító előadás fő gondolatait foglalja össze.

A zsidóság A keleti és nyugati vallási hagyomány

A nagy világvallásokat, amelyek évezredes civilizációk alapját képezik, két csoportra szokták tagolni. A keleti hagyományt elsősorban a buddhizmus és a hinduizmus képviseli, míg a nyugatit a három nagy egyistenhitű vallási rendszer: a judaizmus, a kereszténység és a mohamedán vallás. A nyugati hagyomány számára, amely Istent kívül helyezi az emberen, a megváltás a világ megváltását jelenti. A keleti hagyomány úgy tartja, hogy Isten bennünk lakozik, s a megváltás önmagunk megváltását kell, hogy jelentse. Ezen felfogás szerint a világ nem változtatható meg, viszont bennünk megvan az erő, amely alkalmassá tesz bennünket önmagunk megváltására. A belső harmónia, a belső egyensúly elérése, ha úgy tetszik a boldogság, az önmagunkban való elmélyedés, az önmegismerés útján valósítható meg. A nyugati vallási hagyomány szerint az ember küldetése a világ megváltásában válik teljessé, a külvilág birtokba vételében, annak megváltoztatásával érhető el problémáink megoldása. A keleti szellemiség passzivitásra, a nyugati aktivitásra ösztönöz. Nem véletlen hát, hogy nem a kelet hódította meg a Nyugatot, hanem éppen fordítva. A Nyugat hódításai, tudományos és műszaki felfedezései, pontosabban az ezekre való indíttatás a bibliai hagyományban keresendő, amely a görög-római klasszikus műveltséggel együtt képezi a nyugati civilizáció alapját. A nyugati civilizáció érték-alapozását tehát ez a monoteista vallási hagyomány teremtette meg.

A keleti vallások a megváltás sokféle útját akceptálják. Ezek nemcsak vallási rendszerek, az egyén boldogulásához ugyanis filozófiai, világnézeti, életmódbeli ösztönzést is adnak. Az istenhitet csupán a boldogulás egyik módozatának tekintik és szigorúan az egyénre koncentrálnak. A nyugati vallási hagyomány viszont mindenkor egy istenség védelme alá helyezi az embert, és az egyén sorsát a közösség sorsával kapcsolja össze, sok vonatkozásban attól teszi függővé.

A zsidóság hagyományában a választott nép küldetéstudata erősíti fel az összetartozás gondolatát, s a mózesi törvényalkotás határozott szabályrendszerhez köti az emberi sorsot. A vallás így válik közösségi sorsvállalássá a „Szeresd felebarátodat!” krédóján keresztül. A kereszténység a szeretet megváltó erejét állítja értékrendje középpontjába, az iszlám pedig abszolút érvényre igyekszik emelni a szerinte egyetlen igaz tanítást. A globalizmus gondolata ezekből a forrásokból táplálkozik.

A monoteista vallások bölcsője a Szentföld. Ez a terület, amely annak ellenére, hogy rendkívüli változatosságot mutat, csodálatos meghittséget is áraszt. Nem véletlenül vonzza csodalátásra az emberiséget. A Szentföld elsősorban a zsidóság hagyományában jelentős, amely isten választott népének tudja magát. Ez az adottság teszi ezt a mintegy tizenöt milliós népet olyan rendkívül sikeressé, igaz, rettentő történelmi sorstragédiák áldozataivá is. A hagyomány szerint a Teremtő tíz mérő szépséget osztott a világra, ebből kilenc Jeruzsálemre jutott, s tíz mérő szenvedést is osztott a világra, ebből kilenc Jeruzsálemre jutott, az ősi és az újkori zsidó állam fővárosára. Kevésbé alkalmas helyet főváros telepítésére aligha találhatott volna valaki. Ilyen helyre fővárost csak olyan nép tehet, aki Isten különös kegyeltjének tekinti magát. A zsidóság nem pusztán felekezet, de történelmi sorsközösség is, amelyben a hagyomány és a származás rendkívül fontos szerepet játszik. Talán ez tette képessé e kis népet arra, hogy fenn tudjon maradni kétezer éven keresztül a szétszóratásban, s újra meg tudja teremteni saját államát. Ez példa nélkül való a vi-

lágtörténelemben. A tanulás, önmagunk tökéletesítése a zsidóság számára szent kötelesség. Ebben rejlik gazdasági, politikai, tudományos, művészeti teljesítményeik, sikereik titka a múltban és a jelenben egyaránt. A modern zsidóság 19. századi európai emancipációjától a politikai antiszemitizmuson és a Holocauston keresztül jutott el modern állama megeremtéséig, amelynek bölcsőjénél egy magyar zsidó – Herzl Tivadar állt. Ez az ország azóta is naponta vívja harcait a fennmaradásért. Ez a küzdelem és tudásvágy példaértékű lehet minden kis nép számára, amely érez magában tehetséget és nem akar elveszni a történelem süllyesztőjében, éljenek bár fiai bárhol a világon.

Himmler György

Austerlitz 1805-2005

Ki ne hallott volna Austerlitzről, a napóleoni háborúk emlékezetes ütközetéről, amelyben a francia hadsereg elsöprő győzelmet aratott az osztrák-orosz túlerő fölött? Nemcsak a büszke franciák ismerik, hanem megmaradt a közép-európai köztudatban is, nincs tankönyv vagy történelem tanár, aki meg ne említené. A kétszáz évvel ezelőtti, 1805. december 2-án lezajlott csata Brünnt és környékét a világtörténelem fontos színhelyévé tette.

Az austerlitz-i csatáról természetesen nemcsak lapunk hasábjain emlékezünk meg. November 29-én a művelődési klubban Jaroslav Kotulan a napóleoni mozgalom tagja tartott igen érdekes előadást.

• Szept. 16.-18., Hédervár, Magyarország

Honismereti kirándulás – kerékpáros hétvége családosoknak és a sport kedvelőinek

• Október 10., Pozsony, Hviezdoslav színház

A gazdag szegények – közös színházlátogatás

• Október 13., Stará pekárna, Štefánikova 8

Magyar Kulturális Napok – a MAKÁM zenekar koncertje az Etno Brno 2005 fesztivál keretén belül.

Társrendező: Agentura Art

• Október 14., MKIC , Brünn

Magyar Kulturális Napok – az MKIC tízéves tevékenységének bemutatása, magyar és cseh partnereink és támogatóink találkozója. Közreműködtek: gyermekeink, a Kőrös néptáncgyűttes, Martina Krigovská (cimbalom), Michal Ševčík (hegedű)

• Október 15., Szt. Család templom, Špilberk

Magyar Kulturális Napok – magyar nyelvű szentmise, a magyar jakobinusok emléktáblájának megkoszorúzása a Špilberk várfalán.

• Október 15., Chata Macocha, Horní Mústek, Jedovnice

Magyar Kulturális Napok – Szabó Lőrinc költő, műfordító emléktáblájának felavatása a Chata Macocha falán.

Avatóbeszédet mondott: dr. Kabdebó Lóránt irodalomtörténész, a Miskolci Egyetem tanára. Közreműködött: a lévai Csemadok irodalmi színpada.

Hadtörténeti szempontból az 1805-ös hadjárat Napoleon egyik legmerészebb hadjárata volt. A tralfalgarai tengeri vereség után a császár és hadvezér három európai nagyhatalom szorításában képes volt az ellenség területére vinni a háborút. Az osztrák birodalom szívében mutatta meg hadserege erejét s rendkívüli hadvezéri képességeit: a hadszíntér okos kiválasztását, az ellenfél ravasz félvezetését és gyengeinek kihasználását.

Háború és béke

A napóleoni háborúk mindmáig foglalkoztatják a hadtörténetet, s az elmúlt kétszáz év során számos szépirodalmi műben kaptak helyet. Talán a legmaradandóbb közülük Lev Tolsztoj *Háború és béke* című regénye, a XIX. század Oroszországának nagyszabású freskója, amelyben az austerlitzai csatát leíró részek annyira szépek és szuggesztívek, mintha Tolsztoj maga is részt vett volna az ütközetben.

„Kilenc óra volt. A völgy még mindig ködtengerben úszott – de Slapanic falvánál, azon a magaslaton, ahol Napoleon állt marsalljai körében, már egészen világos volt. Derült kék ég ragyogott rá, és az óriási napkorong, akár egy óriási vörös bója, a tejféhér ködtenger felszínén lebegett. Nemcsak valamennyi francia csapat, hanem maga Napoleon és vezérkara is Szokolnic és Slapanic falvak környékén, a patakok és völgyek innenső oldalán állt, nem pedig a túlsón, ahol mi akartunk állást foglalni és csatát kezdeni. Oly közel voltak csapatainkhoz, hogy Napoleon szabad szemmel is meg tudta különböztetni lovasságunkat gyalogságunktól. ... Minden feltevése helyes-

nek bizonyult. Az orosz csapatok egy része már leereszkedett a völgybe, a tavak és a tócsák mellé, egy része meg most hagyta el azokat a praceni magaslatokat, amelyeket ő meg akart rohamozni, és amelyeket a hadállás kulcspontjának tartott. Látta a ködön át, hogy Pracen falu környékén, a két hegy alkotta mélyedésben villogó szuronyokkal még mindig egy irányban, a völgyek felé vonulnak az orosz hadoszlopok, és egymás után belemerülnek a ködtengerbe. Az este kapott jelentésekből, abból a keréknyikorgásból, s a léptek zajából, amelyet az éjjel az előőrsök hallottak, az orosz csapatok rendetlen felvonulásából és minden szándékából világosan látta, hogy a szövetségesek valahol elől, maguktól messze vették őt; hogy a Pracen közelében előrenyomuló hadoszlopok alkotják az orosz hadsereg derékhadát, és hogy a derékhad túlságosan is gyöngye ahhoz, hogy sikerrel megtámadhatná őt. De még mindig nem kezdte a csatát.

...

Amikor a nap teljesen kiúszott a ködből, és vakító fényvel árasztotta el a mezőket meg a ködöt (mintha csak erre várt volna, hogy megindítsa a csatát), lehúzta a kesztyűt szép, fehér kezéről, intett egyet a marsalloknak, és kiadta a parancsot: kezdjék el a csatát. A marsallok segédútszjeik kíséretében elnyargaltak, egyik erre, másik arra, és a francia hadsereg fő erői néhány pillanat múlva megindultak azok felé a praceni magaslatok felé, amelyeket mind jobban kiürítettek a balra, a völgybe csatlakozó orosz csapatok.” (Makai Imre fordítása)

A csata és következményei

Az austerlitzai csata részletes leírására lapunk keretein belül nem vállalkozhatunk, de olvasóink figyelmébe ajánljuk a Mohyla míru a slavkovská bitva (2005) című tobnyelvű kiadványt valamint Nagy István *Az asterlitzai csata* (2001) című igen részletes tanulmányát. A bevezetőben elmondottakhoz azonban hozzáteszünk egy-két fontos részletet. Az orosz-osztrák szövetséges haderő mintegy 90 000 katonát számlált, a franciák ennél körülbelül 15 000-rel kevesebben voltak. Napóle-

on ismerte a terepet, a stratégiailag fontosnak tűnő legmagasabb dombot átengedte az ellenségnek, mert azzal számolt, hogy a reggeli ködben a magaslat nyújtotta előny haszontalanná válik. Számítása beigazolódott: a francia egységeket a völgyben erejtette a köd, s az ellenség máshonnan várta támadásukat, mint ahonnan az végül bekövetkezett. A franciák áttörték a szövetségesek vonalait, jelentős részüket bekerítették, és kapitulációra kényszerítették őket. Az ütközet néhány óra alatt eldőlt. Francia részről mintegy 9 000, a szövetségesek részéről pedig mintegy 15 000 áldozata illetve sebesültje volt. 30 000 szövetséges katonára fogságba esett.

A vesztés csata természetesen jelentős politikai következményekkel járt. I. Ferenc osztrák császár az akkori Austerlitzben (ma Slavkov u Brna) december 4-én aláírta a fegyverszünetet, majd december 26-án a pozsonyi békét. Ennek értelmében Ausztria 63 000 négyzetkilométernyi területet veszített el (mintegy hárommillió lakossal) és 140 millió frank hadisarcot fizetett.

Emlékezet

*„A harcot, amelyet őseink vívtak,
békévé oldja az emlékezés...” (József Attila)*

Az elesett katonákat a csata után a Šlapanice és Slavkov között elterülő hatalmas csatatéren tömegsírokba temették. Emléküket legfeljebb egy kereszt hirdette, és több mint egy évszázadig kellett várni, hogy az utókorral méltó emlékmű tudassa, mi történt ezen a helyen 1805. december 2-án. A XIX. század végén egy brünni lelkész-tanár, Alois Slovák kezdte el szorgalmazni egy megfelelő síremlék felépítését. Lankadatlan igyekezete csaknem három évtized múlva hozta meg a várt eredményt. Nemzetközi összefogással, állami és közadományokból a Prace község feletti magaslaton 1923-ra felépült az a szecessziós emlékmű, ami a Mohyla míru (Béke síremlék) nevet kapta és ami az austerlitz-i áldozatok közös síremléke, az értelmetlen vérontás legnagyobb csehországi mementója.

Az emlékmű felépítéséért folytatott kampány a XIX. és XX. század fordulóján megalapozta a

• Október 15., Brünn, a Morva Galéria barokk terme

Magyar Kulturális Napok – gálaest – a Czaldy Waldy kvartett (CZ) és az Esszencia gitártrío (HU) koncertje

Társrendező: Morva Galéria

• November 25., Brünn, Divadlo v 7 a půl

Magyar est tánccház – a Kőrös néptáncgyűttes szervezésében.

Közreműködött: a brünni Kőrös és a prágai Nyitnikék néptáncgyűttes, a párkányi Varjos népzenekar

• November 26., Brünn, Hotel Kozák

Hagyományos Katalin-bál – a Magyar Kulturális Napok ünnepélyes záróestje.

Kísérő program: a brünni Kőrös és a prágai Nyitnikék néptáncgyűttesek fellépése a Varjos népi zenekar kíséretében, borkóstoló verseny, tombola

• November 29., Brünn, MKIC

Austerlitz 1805-2005 – beszélgetés Jaroslav Kotulánnal

• December 7., Brünn, Reduta

Egyazon városban élünk – a Brünnben élő nemzeti kisebbségek karácsonyi koncertje. Szövetségünket a Kőrös néptáncgyűttes képviselte.

• December 15., Brünn, Stará pekárna

A Fonó Zenekar koncertje

• December 18. (vasárnap), Brünn, MKIC

Karácsonyra várva – gyermekfoglalkozás: karácsonyi díszek és gyertyák készítése, karácsonyi énekek tanulása.

mindmáig tartó napóleoni hagyományt. E hagyomány hívei már a két világháború közötti időszakban igen sokat elértek: a Mohyla míru felépítésén kívül megjelölték a csata többi fontos állomását és a tömegsírokat, az évfordulókon igyekeztek feleveníteni a csatát és fellendíteni a néhai harcterre irányuló turizmust. A második világháború és az azt követő negyven év befagyasztotta ezt a hagyományt, a rendszerváltozás után azonban újraéledt. Tvarožná község szomszédságában – korabeli fegyverekkel és korabeli egyenruhákban – most már minden évben rekonstruálják a híres ütközetet, többnyire nemzetközi részvétellel. A csataterre mind többen látogatnak el a Brünnbe és környékére érkező turisták közül is.

Detáry Attila

(A cikk először a Prágai Tükör 2005/5 számában jelent meg.)

Széljegyzet:

A Habsburg Birodalom haderejében mindenkor nagyszámban, de legalább olyan arányban szolgáltak magyarországi katonák, amely megfelelt az ország nagyságának és jelentőségének a császárságon belül. Így volt ez az 1805. évi háborúban is. A magyarországi kiegészítésű gyalog és huszár, illetve határőr ezredek az Ulm környéki harcokban és a Tiroiban vívott küzdelmekben

vettek részt és eljutottak Morvaországba is, ahol harcoltak austerlitz csatába.

A huszárezredek közül a 4. Hessen-Homburgi huszárezred nyolc százada és a 11. székely határőr huszárezred hat százada vett részt a harcokban. A magyar gyalogságot az 1. és a 2. székely határőrezred két-két zászlóalja képviselte. Ezen alakulatok a szövetséges haderő 1. elővéd oszlopában harcoltak Kienmayer tábornok vezetésével. A székely gyalogság a huszárok támogatásával szinte az első pillanattól kezdve tűzben voltak, véres harcot folytattak Tellnitz (Telnice) birtoklásáért. Különösen kitűntek a 2. székely határőrezred zászlóaljai helytállásukkal, melyeket Divéky Antal őrmagy vezetett. A vitéz tisztet még a csataterren alezredekessé léptették elő.

A csatában harcoló magyar katonák száma megközelítette a 4.000 főt. A veszteségről nincsenek pontos adataink, de bizonyosan több százan nyugszanak közülük a tömegsírokban.

A december 2-án rendezett hadijátéknak rendszeres résztvevői a magyar hagyományörző csapatok is (székely gyalogosok, huszárok és tüzérek).

Vogel Dávid

(a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Egyetemi Hallgatói Önkormányzatának elnöke)

Brünni Magyar Kulturális Napok 2005-ben

A Brünni szervezet októberi és novemberi rendezvényeinek egy része hagyományos program volt, mint például a magyar nyelvű szentmise, a magyar jakobinusok emléktáblájának megkoszorúzása, a gálaest vagy a Katalin-bál. Mivel ezekről minden évben beszámolunk, most csak az október 17-i gálaestet emeljük ki, amelyen a miskolci Essencia Trió lépett fel a Morva Galéria barokk termében. A különböző zsánereket játszó gitártrió Brünni bemutatkozása hatalmas sikert aratott és új színnel gazdagította a kulturális napokat.

A továbbiakban – ugyancsak a teljesség igénye nélkül – azokat az eseményeket soroljuk fel, ame-

lyek csak ehhez az évhez kötődnek.

Kezdjük egy évfordulóval: tíz évvel ezelőtt nyílt meg a Magyar Kulturális és Információs Központ

(MKIC), ami azóta a brünni magyarok közösségi bázisa. Az állandó klubhelyiség megteremtése és fenntartása – az emberi hajtóerő mellett – igen fontos tényező volt a szervezeti élet fellendítésében. A klub megnyitásának tizedik évfordulójára meghívtuk mindazon intézmények képviselőit, amelyek az MKIC létrehozásához és működtetéséhez hozzájárultak (Illyés Közalapítvány, Határon Túli Magyarok Hivatala, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Magyar Köztársaság prágai nagykövetsége, MNYKNT – Anyanyelvi Konferencia, Rákóczi Alapítvány, Magyar Turisztika, CSEADOK, a brünni Főpolgármesteri Hivatal, Délmorvaországi Kerület). Vendégeinket október 16-án a brünni városháza dísztermében fogadta a város polgármestere.

Másnap, a délelőtti szentmise és a koszorúzás után zajlott le a kulturális napok másik kivételes eseménye. A brünni magyarok és vendégeik felkeresték a Morva Karsztvidék talán leglátogatottabb nevezettségét, Macochát, hogy ott felavassák Szabó Lőrinc emléktábláját. Neves költőnket és műfordítónkat baráti szálak fűzték a néhai budapesti csehszlovák kultúrattaséhoz Anton Strakához, akinek köszönhetően többször felkereste Csehszlovákiát. 1933-as útjáról a következőket írta:

„Megemlítem utólag, hogy Brünn mellett csodaszép volt a föld alatti zegzugos és óriási Macocha-cseppkőbarlang, amely a barlangok Velenceje... Mindenkinek ajánlom, hogy ezt a világszerte nem ismert, páratlan cseh nevezetességet tekintse meg, ha Brünnbe megy”.

A macochai emléktábla gondolata a Miskolci Egyetem professzorától, Kabdebó Lórántól származik, a megvalósítás a brünni szervezet érdeme. (Az emléktáblát Szilavecky István egykori brünni magyar diák – Kafedik tag – tervezte és kivitelezte az elkészítéséhez szükséges anyagi támogatást az Anyanyelvi Konferencia és a Miskolci Egyetem nyújtotta.) Az október 17-i avatás Kabdebó Lóránt ünnepi beszédével kezdődött. Az emléktáblát a miskolci professzor Komlós Attilával, az Anyanyelvi Konferencia ügyvezető elnökével leplezte le. Ezt követte a lévai CSEADOK tagjainak műsora, akik Szabó Lőrinc verseit adták elő.

REMÉNY

A magyar kultúra napjai Brünnben

Október 13. és 26. között a magyar kultúra napjait szervezte meg a Magyar Kulturális és Információs Centrum (MKIC) Brünnben. A Centrumot 1995-ben a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének brünni szervezete hozta létre azzal a céllal, hogy biztosítsa a városban és környékén élő magyar nemzetiségű lakosok számára a kulturális háttérrel.

A rendezvényesorozat keretében október 14-én magyar nyelvű szentmisére került sor a Szent Család-templomban, amelyet **Parák László** esztergomi érsek plébános mutatott be. Szentbeszédében rámutatott a hit fontosságára, amely nemzetünk és nagyjaink életében fontos tényezőt jelentett. Az aradi vértanúk és a szabadságharcok mennyi bátor hősenek életében a hit adott erőt a helytállásra. *„Hittek igazságban, a nemes ügyben, hittek a szeretet végső győzelmében”* – hangzott el a prédikációban. Az ünnepet **Parák Ágnes** nádszegi hitoktató-kantor orgonajátéka tette szövebé.

Ugyanezen a napon a *Spilberg* (Spilberk) várfalon találató, a magyar jakobinusok bebörtönzését jelző emléktáblánál ünnepi koszorúzásra került sor. A városban raboskodott **Kazinczy Ferenc** is, emléktábla figyelmezteti erre a látogatót.

A délelőtti ünnepség színhelye a Macocha-cseppkőbarlang volt, ahol **Szabó Lőrinc** emléktáblájának leplezésére került sor.

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségével jó kapcsolatokat ápol a pozsonyi Csevadok és képviselője, **Jégh Izabella**, aki már évek óta aktívan részt vesz az ünnepség megszervezésében is.

(R)

Üzenjük az Olvasónak: újabb magyar vonatkozású emlékekkel gazdagodtunk. Ha a jövőben felkeresi Macochát, ne csak a természet remekművét csodálja, sétáljon el a szakadék feletti Hotel Macochához is, ahol a bejárat mellett megtalálja az új emléktáblát. Talán a tábla előtt ugyanolyan melegség tölti majd el, mint azokat, akik létrehozták.

Csehországi magyar civil mozaik

Diákszervezetek

Csehország legrégebbi magyar civil szervezeteinek a diákszervezetek tekinthetők, amelyek a két világháború közötti időszakban alakultak. A prágai magyar diákok a Szent György Körbe tömörültek, Brünnben pedig ugyanezzel a küldetéssel jött létre a Corvinia. Ezekről a szervezetekről, tevékenységükről sajnos nagyon kevés információ maradt fenn, kétségtelen azonban, hogy fontos szerepük volt a szülőföldjükről távolra szakadt magyar fiatalok összefogásában, nemzeti öntudatuk erősítésében. A második világháború után, az ötvenes években, pontosabban 1957-ben alakult meg Prágában a napjainkban is működő Ady Endre Diákkör (www.aed.cz), Brünnben pedig 1969-ben jött létre a Kazinczy Ferenc Diákklub (www.kafedik.net).

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (Csmmsz)

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (www.csmmsz.org.) a Cseh- és Morvaországban élő magyar nemzetiségű állampolgárok önkéntes társadalmi szervezete, 1990-ben alakult. Céljai: a Cseh- és Morvaországban élő vagy hivatásuk, tanulmányaik stb. révén huzamosabban itt tartózkodó magyar nemzetiségű állampolgárok számontartása, önművelésük szervezése, kulturális és egyéb igényeiknek a lehetőség szerinti kielégítése, a sajátosan magyar-cseh jellegű kapcsolatok hagyományainak megismerése és jelenüknek fejlesztése és ápolása azáltal, hogy az itteni magyarság tájékoztatja önmagáról a cseh nyilvánosságot, a cseh kulturális életéről pedig a szlovákiai, és közvetve vagy közvetlenül a határon túli magyarságot.

A Csmmsz székhelye Prága, és a következő városokban vannak alapszervezetei: Brünn, Litoměřice, Ostrava, Pilsen, Prága, Teplice. Ezek az alapszervezetek különböző programokat szerveznek, nagy hagyományai vannak pl. a prágai, brünni, ostravai Magyar Kulturális Napoknak, klubtalálkozóknak, előadásoknak, megemlékezéseknek.

A Szövetség adja ki a sokak által ismert Prágai Tükör című érdekes és színvonalas lapot, amely a csehországi magyar kisebbség mindennapjai mellett a magyar-cseh irodalmi, kulturális, tudományos, stb. kapcsolatokkal is foglalkozik.

(www.pragaitukor.com)

Az Iglice Egylet

A szórványban élő magyar kisebbségek fennmaradása bizony nem könnyű, éppen ezért fontos, hogy gyermekeik, fiataljaik a lehetőségek szerint minél intenzívebben részesüljenek anyanyelvi nevelésben. A prágai Iglice Egyletet kisgyermekes magyar szülők 2002 őszén azzal a céllal hozták létre, hogy a már említett fiatalabb korosztály magyar nyelvű nevelése ügyében tevékenykedjen. Teszi mindezt természetesen a további magyar intézményekkel, szervezetekkel karöltve. Munkájuk eredménye a prágai Magyar Kulturális Központban már évek óta működő magyar hagyományörző óvoda és iskola, gyermekeknek szóló programok szervezése, a nyári Iglice Tábor, stb.

A Görgey Artúr Társaság (GAT)

A legfiatalabb csehországi magyar civil szervezetről van szó, hiszen bejegyzésére 2005 májusában került sor. Célja, hogy kiemelten törődjön a magyar tudományos kutatók, tudósok, tanárok múltbeli és jelenlegi csehországi tevékenységével, valamint a cseh-magyar tudományos kapcsolatokkal. Névválasztása sem véletlen, hiszen Görgey, mielőtt bekapcsolódott volna az 1848-49-es szabadságharcba, a prágai Károly-Ferdinánd Egyetemen tanult majd dolgozott, és nemcsak hadvezérként, de kémikusként is beírta nevét a magyar történelembe.

A Csehországi Magyar Gazdasági Társulat (Csmgt)

2003 tavaszán alakult meg azzal a céllal, hogy fórumot teremtsen a cseh-magyar gazdasági kapcsolatokban érintett, vagy azok iránt érdeklődő vállalkozóknak, szakembereknek, üzletembereknek, vállalatoknak. Főbb tevékenységi területei: gazdasági, kereskedelmi és egyéb szolgáltatások közvetítése, gazdasági fórumok, szemináriumok szervezése, tájékoztatás a cseh-magyar gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokat érintő eseményekről,...

(www.csmgt.cz)

Szabó Lőrinc-emléktábla Csehországban

Emléktábla Szabó Lőrincnek

Miskolc (ÉM) – Szabó Lőrinc emlékére szombaton emléktáblát avatnak Csehországban, a Macocha-szakadéknál. A miskolci születésű költő barátságáért fűzte Anton Strakához, az egykori kultúrattaséhoz, akivel közösen tervezték el és intézték a magyar-cseh antológia dolgát. Szabó Lőrinc Straka révén betakarta az akkori Csehszlovákiát, és írásában sokszor megörökítette a Macocha-szakadék és a tavasbarlang természeti csodáját.

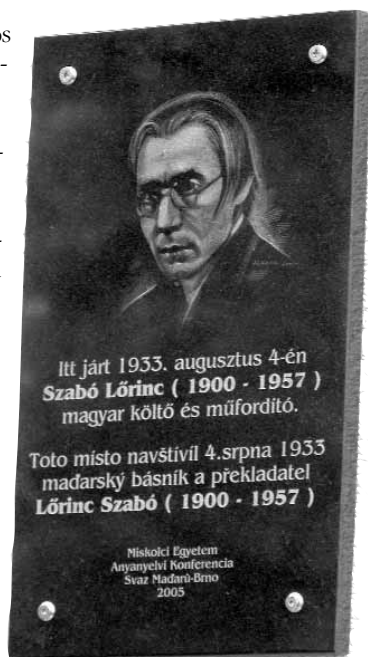
Október 15-én immár a harmadik külföldi emléktáblát avatták városunk nagy szülőtte, Szabó Lőrinc emlékeztetére, a Miskolci Egyetem Szabó Lőrinc Kutatóhelyének kezdeményezésére. Ezúttal a Brünn melletti Macocha szakadék és cseppkőbarlang felett épült turista-szálloda bejáratánál.

Mint a korábbi kettő, a mostani megemlékezés is sikeres összjáték eredményeként jöhetett létre. A titisee-neustadti Schneider Alfréd, a zágrábi Franciska Čurkovc-Major után Richard Pražák professzor, egyetemünk díszdoktora és Vojtek Zoltán, a brünni magyarok szervezetének elnöke neve kerülhet a kulcsszereplők listájára. Az avató beszédet most is Kabdebó Lóránt professzor tartotta, a következő szavakkal adta át az erre megforduló látogatók számára:

„A Villon-fordító költő a franciából áthozott szavakhoz (mondjátok, hol van, hova lett; »de hol van a tavalyi hó!«) kötődve imígyen idézi meg saját eltűnt életét, halott kedvesét siratva: No de, komolyan, édes: hova lett Sztraka, a hű cseh? Mint mi, úgy örült utazásunknak, végre sikerült! (A Barlangra ő figyelmeztetett.) Hova lett az 1933-as év, Korzáti Erzsébet, a szerelmes úti-társ, és barátjuk, Anton Straka, kulturális attasé, a mártír diplomata? De megmaradt az emlék, augusztus 4-ének a látomása, Brünn mellett a csodaszép föld alatti zezugos és óriási Macocha-cseppkőbarlang, amely a barlangok Velencéje, és

amelyben csónakon és gyalog kell közlekedni, és fantasztikusak a mélyen a vízbe rejtett villanylámpák fényhatásai. Évtizedek múlva is ekként buzdítja utókorát a klasszikus magyar költő: 'mindenkinek ajánlom, hogy ezt a páratlan cseh nevezetességet tekintse meg, ha Brünnbe megy'. Hol vannak? A versek, amelyeket Straka segítségével fordított az 1936-ban közösen életre varázsolts cseh és szlovák költők antológiája számára – köztük a brünni születésű Frantisek Halas költeményei – új életet élnek a költő Örök Barátaink című műfordítás-gyűjteményében; Anton Straka emlékeztetést Budapesten, az Amerikai úti villa falán pár éve felállított emléktábla hirdeti. És mátol kezdve minden kirándulóknak hírül adhatja ez a szép fekete indiai gránitra gravírozott emlékeztető, hogy itt járt valaha egy magyar költő a kedvesével, egy cseh diplomata szívbeli baráti segítségével, és e helyt rácsodált a teremtett világ nagyszerűségére.”

Megjelent: A Miskolci Egyetem közéleti és kulturális lapjának online változatán MERTnet, VII. évfolyam 91. szám

Brünni mondák

Lapunk előző számában közreadtunk három mondát, amelyek városunk történetéhez kapcsolódnak. Az alábbiakban – szabadon válogatva – további hármat közlünk.

A fogadás avagy a kerék mondája

A Brünni sárkányon kívül az óvárosházi kapualjban egy régi kocsikerék is található. A monda szerint a kereket egy lednicei bogsnár, Jiří Birk készítette, méghozzá fogadás-

ból. A Brünnből mintegy negyven kilométerre délkeletre fekvő Lednice ma neogótikus kastélyáról és az ahhoz tartozó festői parkról híres. Törté-

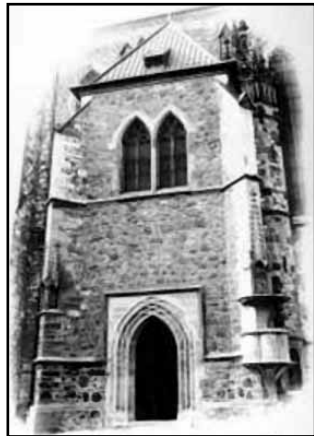
netünk idején, 1638-ban, a ledniceiek még nem turizmusból éltek. Többségük valószínűleg kétkezi munkával kereste kenyerét. Az viszont biztos, hogy munka után már abban az időben is szívesen betértek szórakozni a helyi fogadóba. Köztük volt Birk bogsnármester is, aki a legügyesebb iparosok közé tartozott. Egy este, borozgatás közben, Birk mester így szólt asztaltársaihoz: „Fogadjunk, hogy ha napkeltekor kivágok egy fát, még aznap kereket készítek belőle, és estére felgurítom egészen Brünnbe!” A többiek kinevettek. Borgőzös hetvenkedésnek tartották a kihívást, és nyugodtan fogadtak vele – tizenkét tallérban. Másnap aztán kiderült, hogy Jiří Birk

egyáltalán nem hengegett. Korra hajnaltól égett a keze alatt a munka, és nem sokkal a városkapuk zárása előtt begurította az új kocsikereket Brünnbe, egyenesen a városházára. Az ámuló polgármester átvette a művet, és mint-hogy mesteri darabnak találta, a városháza kapualjának falára akasztatta. Birk mester tehát megnyerte az előző esti fogadást, ám a tizenkét tallérból nem sok öröme lett. Az irigyek ugyanis elhíresztelték róla, hogy a kerék készítésekor az ördöggel cimborált. Az emberek kerülni kezdték a társaságát, egyre kevesebb megrendelést kapott, és végül szegénységben halt meg. A városházán látható kerék azonban mindmáig őrzi képességét.

A Zderad-oszlop

Brünn főtere – a náměstí Svobody – jelenlegi felújításával kapcsolatban felmerült a Zderad-oszlop átköltöztetésének gondolata. Eredeti helyén, a Křenová utca végén, a Svitava folyó jobb partján, eldugottan áll a gyönyörű gótikus oszlop. Sem a város polgárai, sem a turisták nem látogatják. De vajon hogy került erre a manapság hátrányosnak látszó helyre egy impozáns emlékoszlop? Valójában

senki sem tudja pontosan, mióta áll ott és miért. A monda szerint II. Vratislav cseh király állíttatta 1091-ben. Amikor a király a lázadó fivére birtokában levő várost ostromolta, serege számára táborhelyet keresett. A Svitava folyóhoz érve a király kedvenc lovagja, Zderad így szólt: „Azt hiszem, uram, hogy Břetislav hercegnek itt, a folyóparton kellene letáboroznia, hogy bármikor úszhasson egyet.”

Szinte mindenki megértette a célzást és nagyot nevetett. A fiatal Břetislav herceg ugyanis a szászok elleni hadjáratban a többiek tudta nélkül fürödni ment a folyóra, ahol az ellenség foglyul ejtette. Zderad tréfás megjegyzését hallván Břetislav nevetés helyett el-

fehéredett és eltűnt. Úgy érezte, nyilvánosan megszégyenítették, és bosszút forralt. Aznap este összehívta csapatát, hogy ismeresse velük tervét, másnap reggelre pedig tanácskozássra hívta Zderadot a folyópartra. Amikor a lovag megérkezett, Břetislav csa-

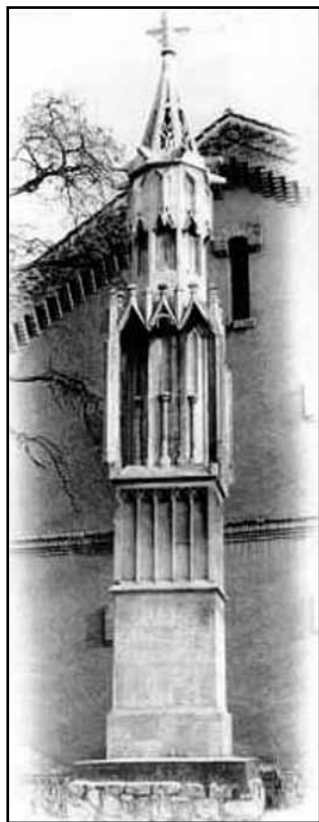
pata lerohanta és végzett vele. A király döbbenet fogadta hű tanácsadója halálhírét, és hamarosan azt is megértette, miért kellett meghalnia. Zderadot a királyi sírboltba temettette, s azon a helyen, ahol az alattomos gyilkosság történt, emlékoszlopot emeltetett.

A felemészített torony

A brünniek mindmáig büszkék arra, hogy a svéddek a harmincéves háború idején nem tudták elfoglalni a várost. Amikor a hosszú, sikertelen ostrom után az ellenség elvonult, városfalakon belül sok-sok épület romokban állt. A Szent Péter-Pál katedrális is javításra szorult. A legnagyobb kár a templom díszét, a tornyot érte. A káptalan sohasem volt túl gazdag, ezért a nemesek és a leghetesebb polgárok úgy döntöttek, hogy összeadják a torony felújításához szükséges pénzt. A háború ellenére virágzott a borkereskedelem, s az adakozók jóvödelmük egy részét gond nélkül a nemes célra fordíthatták. Gyültek is szépen az adományok, ám 1675-ben váratlan megtiszteltetés érte a várost. Brünnbe látogatott Eleonóra lengyel királynő, akit a városatyák nagy pompával fogadtak. Ófelsége fiatalsága, szépsége és kedvessége mindenkét elbűvölt. A gazdagok palotáiban egymást érték a lakomák és a bálók. E ven-

dégszeretet láttán a lengyel királynő bizony nem sietett haza – kerek három hónapot töltött a városban. Ez az idő épp elég volt ahhoz, hogy nem egy gazdag ifjat megbabonázzon. A szerelmes rajongók versengtek Eleonóra kegyeiért, sőt az a hír járta, hogy párbajoztak is miatta. S mivel ennek már a fele sem volt tréfa, a városatyák kénytelenek voltak lépni: a szívtipró királynőt szép csendesen kitesékeltek a városból. Eleonóra távozása után az élet hamar visszatért a régi kerékvágásba, volt azonban egy nagy bökkenő: a templomtorny helyreállítására összegyűjtött pénz ráment a lakomákra. Csak annyira futotta, hogy a romos toronyra egy szerény tetőt készíttessenek. Így történt, hogy a katedrális még több mint kétszáz évig torony nélkül maradt. Amikor aztán a XX. század elején felépült a katedrális ma is látható két jellegzetes tornya, a régít nem bontották le, hanem meghagyták XVII. századi formájában. Az a

mondás járja ugyanis, hogy amíg ez a csonka torony áll, addig marad fenn maga a város is. Ha lerombolják, a város vele együtt pusztul el.

Érdekességek, hírek, tudósítások

Kolber István:

A legsikeresebb évét zárta a hazai turizmus

A 2005-ben rekord évet zárt a turizmus, a becslések szerint az év végére az összesített vendégéjszakák száma első alkalommal lépi át a 19 milliós határt – nyilatkozta Kolber István regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli miniszter az MTI-nek. Mind a külföldi, mind a belföldi vendégforgalom erősödött, s a szállásdíj-bevételek kétharmada a külföldi vendégforgalomból származott. Ferihegyen az év első tíz hónapjában hétmillió utast regisztráltak, ez másfél millióval több az előző évinél. Az idén elfogadott nemzeti turizmusfejlesztési stratégia a nemzeti szintű prioritások közé emeli az egészség-, az örökség- és a kongresszusi turizmust.

Forrás „MTI Déli Monitor” 2006.1.2.

Zájem turistú o Maďarsko roste, táhnou tokajská vína

Brno • Zájem českých turistů o cesty do Maďarska stále roste. Zatímco v roce 1997 sem přijelo dvacet šest tisíc Čechů, loni to bylo více než dvakrát tolik a letošní odhady se pohybují kolem šedesáti tisíc turistů. Nejvíce vyhledávají termální lázně, hlavní město Budapešť či jezero Balaton. Řekl to Zoltán Vojtek z brněnské organizace Svazu Maďarů.

Češi jezdí nejvíce do Chorvatska, na Slovensko a do Itálie. Maďarsko je až na dvanácté přiče jejich zájmu, ale přesto se jim snaží nabídnout něco, co doma postrádají. Zhruba do stovky nových projektů v lázeňství investovaly státní orgány miliardy forintů. V oblasti severního Maďarska lákají k návštěvě v zimě také lázně ve městech Eger či Miskotapölca s unikátním jeskynním systémem. Metropole nabízí stejně jako jinde v Evropě vyzdobené vánoční centrum s řemeslným trhem. (čtk)

MAGAZIN

Szavazás a világ hét új csodájáról

Világszavazást kezdeményezett Interneten egy svájci alapítvány a világ csodáinak újabb listájáról, az antik világ hét csodájának mintájára. Az embereknek a világ bármely pontján először nyílt lehetőségük arra, hogy így szavazzanak a 21 országban található értékekről. A listán van már a római Colosseum, Peruban a Machu Picchu inka városa csakúgy, mint az Akropolisz Athénban, a brit Stonehenge, a párizsi Eiffel-torony, a sydney-i operaház, a kínai Nagy Fal és a New York-i Szabadság-szobor. A svájci alapítvány kampánya öt évig tart, de egy év van arra, hogy az emberek új világcsodákat jelöljenek a régiek mellé. Mindazok, akik szavazni szeretnének, megtehetik a www.new7wonders.com című honlapon.

MTI Krónika

Ön mit tart fontosnak az elmúlt években történt események közül?

Válogasson saját érdeklődésének megfelelően a Krónika segítségével.

Adatbázisunk 1998 óta folyamatosan gyarapodva, időrendben tájékoztat a fontos bel- és világpolitikai, gazdasági, kulturális, tudományos és sporteseményekről. A Krónika napjaink történelmét bemutató, tematikus keresési lehetőséget biztosító adatbázis.

Miért?

Időrendi és tematikus keresés a megadott napok, időintervallum, ország vagy téma szerint-kronológikus listázási lehetőség

Milyen gyakran?

azonnal (real time) frissül

Hogyan?

Interneten

Hol?

<http://kronika.mti.hu>

Átalakulóban a diákszervezetek

Mi okból hívtátok össze a nagygyűlést?

A gyűlés összehívásának több célja is volt. Első, hogy a szlovákiai és csehországi diákszervezetek – függetlenül attól, hogy tagjai-e a Diákhálózatnak, vagy sem – megismerjék egymást, egymás tevékenységét, tapasztalatot, ötleteket cserélhessenek, a meglévő kapcsolataikat erősítsék, valamint újakat alakítsanak ki. Mivel a Diákhálózatnak rengeteg partnerszervezete van, és szeretnénk volna elérni, hogy ezek a szervezeteket a tagszervezeteink is megismerjék, meghívtuk partnereinket, és megkértük, hogy mutatkozzanak be a nagygyűlésen. Végül, de nem utolsó sorban az is célunk volt, hogy megbeszéljük, ki hogyan képzele a diákszervezetek országos képviselőjét, hogy kellene működnie egy országos diákszervezetnek, mivel foglalkozzon, milyen legyen a felépítése, szervezettsége, valamint miben változtassunk az alapszabályzaton.

Milyen tanfolyamokat tartottatok?

Öt témakörben tartottunk képzést: csapatépítés, könyvelés, pályázatok írása, marketing valamint oktatásügy. Egy délelőtt természetesen nem elég arra, hogy bárkiből is szakember váljon bármelyik területen, itt csupán az alapokról volt szó, viszont a későbbiekben tervezünk még különböző műhelytáborokat ezekben a témákban, de másokban is.

Milyen konkrét megegyezés, döntés született?

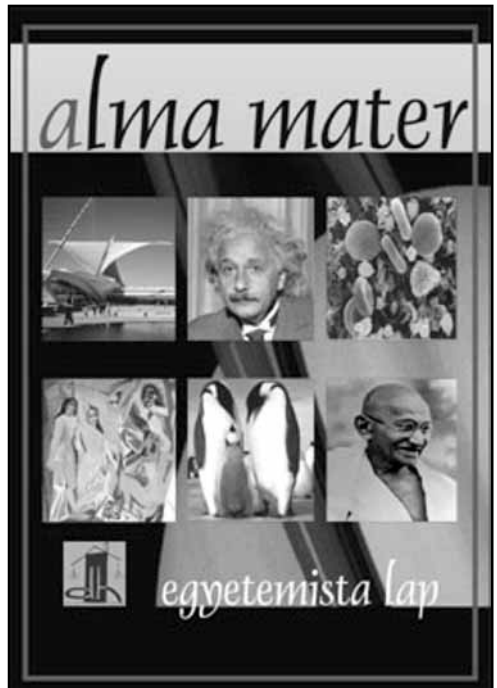
Új alapszabályzatot fogadtunk el, valamint felvettük tagjaink közé a Nagyszombati Diáklklubot, továbbá meghatároztuk, hogy a tisztújító közgyűlés 2005. április 30-án lesz Brűnnben. Szó esett egy új kezdeményezésről, mégpedig egy országos terjesztésű egyetemista lap, az Alma Mater beindításáról, melynek nulladik számát a gyűlésre el is készítettük.

Miben más az új alapszabályzat?

A jelenlegi helyzetet tükrözve a Diákhálózat tagjai mostantól diákszervezetek lesznek, tehát jogi személyek. A legfelsőbb szerv a Hallgatói Parlament lesz, melybe minden tagszervezet legfeljebb 5 személyt delegálhat, viszont minden tagszervezetnek csak egy szavazata van. Ez a szerv nevezi ki a Diákhálózat elnökét, és hagyja jóvá az alelnökök személyét is. Nagyon örülök, hogy ilyen szép számban megjelentek a diákszervezetek képviselői a találkozón, mert ez is azt tükrözi, jó diáknak lenni, és érdemes már a tanulmányok ideje alatt szervezési dolgokkal foglalkozni, mert ezekből sok hasznos tapasztalatot meríthetünk.

Horváth Erika

Új Szó, 2005. március 24.

*Szó esett egy új kezdeményezésről,
egy országos terjesztésű egyetemista lap,
az Alma Mater beindításáról*

Richard Pražák: Maďarsko

Profesor hungaristiky na brněnské Masarykově univerzitě sestavil stručný ale faktograficky nabitý přehled dějin Maďarska od příchodu uherských kmenů do Karpatské kotliny až po současnost. Všíma si i souvislostí s našimi dějinami (Velká Morava, vztahy Přemyslovců s Arpádovci, naše společné soužití v Habsburském soustátí). Text doprovází encyklopedické heslo, tabulky panovníků a jazyková „první pomoc“.

A LIBRI könyvkiadó az eredeti cseh enciklopédikus irodalom kiadására szakosodott. Az egyes országok történetét tömören bemutató sorozata az idén Richard Pražák: Maďarsko (Magyarország) című könyvével gyarapodott. A közismert hungarológust alkalmasint nem kell olvasóinknak bemutatni. A kiadó is biztosra ment, amikor Pražák professzort kérte fel a hézagot pótló, nem túl hosszú, mégis alapos ismertető megírására.

STRUČNÁ HISTORIE STÁTŮ

MAĎARSKO

Richard Pražák

Vzájemné stýkání a potýkání s Uhry a poté Maďarskem provází naše dějiny od dob sklonku Velké Moravy, přes přemyslovský stát, lucemburské Čechy, střet Jiříka Poděbradského s Matyášem Korvínem až po dlouhou koexistenci pod vládou jagellonské a poté zejména habsburské dynastie do 20. století. Zvláštní pozornost je pak věnována 20. století, od rozpadu Rakouska-Uherska, přes složitý vývoj ve 20. a 30. letech, po válečnou epizodu, kterou vystřídala doba komunistické totality a poté emancipace demokratického režimu. Až rozdělením Československa v roce 1993 vlastně přestala existovat tisíciletá společná hranice. Autor, náš nejvýznamnější hungarista, se však nezaměřuje pouze na politické dějiny, ale přináší i základní přehled kulturního vývoje: hudby, literatury, divadla, výtvarného umění a architektury. Jak je v edici zvykem, samostatná kapitola je věnována i česko-maďarským vztahům. Text zahrnuje i přehledně a faktograficky nabitě encyklopedické heslo, rady případným turistům a jazykovou první pomoc.

A Nagy Könyv

Előző számunkban beszámultunk a Magyarországon folyó „A Nagy Könyv” című versenyről. Az év végére megszületett az eredmény. A magyar olvasók legnépszerűbb regénye az Egri csillagok.

Szerző	Cím	Helyezés
Gárdonyi Géza	Egri csillagok	1.
Molnár Ferenc	A Pál utcai fiúk	2.
Szabó Magda	Abigél	3.
Orwell, George	1984	4.
Jókai Mór	Az arany ember	5.
Milne, Alan Alexander	Micimackó	6.
Saint-Exupéry, Antoine de	A kis herceg	7.
Tolkien, John Ronald Reuel	A Gyűrűk Ura	8.
Rowling, Joanne Kathleen	Harry Potter és a bölcsek köve	9.
Bulgakov, Mihail Afanaszjevics	A Mester és Margarita	10.
Fekete István	Tűskevár	11.
García Márquez, Gabriel	Száz év magány	12.

Gööz Tamás

a brünni Kometa sportegyesület úszóedzője

Tamással októberben találkoztam először azon a cseh-szlovák-magyar nemzetközi úszóbajnokságon, ami az egyik bohunicei általános iskola úszómedencéjében zajlott. Rövid beszélgetésünk után elhatároztam, hogy lapunk soron következő számában Tamást mutatjuk be olvasóinknak.

- Ha az új hazában találkozik két ember – estünkben két magyar – az első kérdéek egyike általában az, miképp vetete őket oda a sors. Én is ezzel kezdem...

- 1964-ben kerültem Brünnbe, kohászati szak-középiskolába, nem elsősorban a kohászat miatt, hanem azért, mert az érsekújvári alapiskolában rendszeresen úsztam, és szerettem volna folytatni ezt a sportot. Két lehetőségem volt: Pozsony vagy Brünn. Mivel bátyám abban az időben Brünnben dolgozott, erre a városra esett a választásom. Az akkori Rudá hvězda úszója lettem, és a versenyszerű úszást a szakközépiskola elvégzése után, a katonai szolgálat alatt is folytattam.

- A katonaság után nem akartál visszamenni Érsekújvárba?

- Addigra családot alapítottam, és Brünnben maradtam...

- Éppen abban az időben alakult meg Brünnben a KAFEDIK? Kapcsolatban voltál velük?

- Igen, tudtam a szervezetről, de mivel már nem voltam diák és rendszeresen edzésekre kellett járnom, nem vettem részt a brünni magyar egyetemisták rendezvényein. Viszont gyakran megfordultam a Prágai Magyar Kulturális Központban – akkor még a Národná třídán volt –, és rajtuk keresztül állandó kapcsolatban voltam a magyar úszósporttal. Ha magyar könyvre vagy hanglemezre volt szükségem, azt is a prágai központban szereztem be.

- Ugrunk egyet az időben, de továbbra is a magyar szervezeteknél maradunk. Mikor szereztél tudomást a CsMMSz megalakulásáról?

- Körülbelül 8-10 évvel ezelőtt találkoztam Navrátil Klárával és Vojtek Zoltánnal, és rajtuk keresztül ismerkedtem meg az új brünni szervezet tevékenységével, de sajnos a CsMMSz-szel is ugyanaz a helyzet, mint régen a KAFEDIK-kel: mivel edzőként dolgozom, délután és este szinte mindennap elfoglalt vagyok.

- Igen, rendezvényeinken még nem láttalak, viszont tudom, hogy rendszeresen fizeted a tagsági díjat, tehát a szervezet nem közömbös számodra.

- Nem, egyáltalán nem. A meghívókból tudom, milyen programokat szerveztek, és a Brünni Magyar Futárt is el szoktam olvasni. Amióta pedig a CsMMSz brünni szervezete támogatja a hármas úszóversenyt, azóta szorosabb a kapcsolatom Veletek.

- Milyen magyarországi egyesületekkel tartod a kapcsolatot?

– Az úszás területén a zalaegerszegi, a nagykanizsai és a hajdúszoboszlói egyesületekkel, a vízilabda területén pedig a kecskemétiékkal.

– *Gyermekkel és kamaszokkal foglalkozol. Melyik korosztállyal?*

– 8-11 éves gyerekek úszóedzője vagyok. A Kometához hat tanmedence tartozik, ami körülbelül 1200 gyereket jelent. Az én feladatomból az 1200 fiatal úszóból kiválogatni a legtehetségebbeket, akik aztán az 50 méteres medencében folytatják az edzést. A másik terület a vízilabda. Oda a nagyobbak, a 12-15 évesek járnak, akikkel évek óta igen szép eredményeket érünk el. Csupatunk az egyik legjobb, sőt talán a legjobb Csehországban. Ezt bizonyítja a sok bajnoki cím, amit elnyertünk.

– *Hallottam, hogy nemcsak edző vagy, hanem indítóbíró is játékező is.*

– Valóban, nemzetközi indítóbíró vagyok, a FINA tagja, ami azt jelenti, hogy akármelyik nemzetközi úszóversenyen indítóbíróként vehetek részt. Ezen kívül vízilabda játékvezető vagyok, a csehországi nemzeti bajnokság, az NB1 mérkőzéseit szoktam vezetni.

– *Negyven éve mozogsz a brünni sportéletben. Milyennek látod most?*

Amikor idekerültem, a brünni sportolók szinte minden sportágban az élvonalban voltak. Sajnos az utóbbi évtizedben ez megváltozott. Manapság a sportra sokkal kevesebb pénz jut, mint például a kultúrára, a sportlétesítmények leromlott állapotáról nem is beszélve... Mint magad is mondtad, amikor bejöttél, ez az uszoda is már jó ideje felújításra szorul... Tipikus rendszerváltozás utáni történet: először privatizálták, majd bezárták, most pedig a város vissza szeretné venni, de nincs rá elég pénze... inkább ne is folytassuk.

– *Életed nagyobb részét, ha jól számolok, több mint kétharmadát Brünnben élted le. Gondolom, megszeretted ezt a várost.*

– Igen, jól érzem itt magam. A morvák nagyon szívélyesek, a brünniek büszkéek városukra, de szerencsére nincs bennük fővárosi felsőbbrendűség. Nagyon szeretem a morva népzénetét, ami sze-

rintem hasonlít a magyarhoz. Ahányszor megszólal, édesapámra gondolok, aki sohasem szalasztotta el a Petőfi Rádió Jó ebédhez szól a nóta című műsorát. A közismert Valáшек néptáncgyűjtéssel is személyes kapcsolatban állok.

– *Említetted, hogy katonakorodban megnősültél...*

– Igen, az első házasságomból született egy lányom és egy fiam. A lányom már férjhez ment, és van két unokám. Második feleségemmel két kamaszfiút nevelünk.

– *Munkád miatt ritkán találkozol a brünni magyarokkal. Lapunkon keresztül azonban most üzenhetsz nekik...*

– Van egy kérésem, amiről már Vojtek Zolival beszéltem. A cseh-szlovák-magyar hármashajnokságot, amelyen akár 100 úszó vesz részt, minden évben megrendezzük. Annyi pénzünk sajnos nincs, hogy a verseny idejére szállodában helyezzük el őket. Az utóbbi időben családoknál igyekszünk elszállásolni a gyerekeket. Ez a módszer a gazdag Nyugat-Európában nagyon jól működik. Ott a városi önkormányzat sportversenyek idején felkéri a családokat, hogy a verseny idejére fogadjanak be családjukba egy-egy résztvevőt. Saját szemmel láttam, hogy olyan családok is segítenek, ahol nincs is sportoló gyerek... Mi nem vonjuk be az egész várost, csak a brünni úszók családjaihoz szoktunk fordulni. Talán a jövőben a brünni magyar családok is bekapcsolódhatnak, és a versenyek idejére befogadhatnak magyarországi gyerekeket. A nyelvyakorlás szempontjából hasznos lehetne... és ki tudja, talán tartós barátságok alakulhatnak ki.

– *Egyetérték és bízom benne, hogy felbúvósod nem marad visszhang nélkül. Még csak azt árulod el, mikor lesz a következő verseny, mikor jönnek legközelebb a magyarországi gyerekek Brünnbe.*

– Jövőre legalább kétszer, először januárban, majd májusban.

Köszönöm, a pontos időpontot és a felhívást majd betesszük a havi meghívónkba.

Detáry Attila

Szervezetünk támogatói 2005-ben / Naši sponzoři v roce 2005

MINISTERSTVO KULTURY **Magistrát města Brna****A Magyar Kulturális Napok rendezvénysorozatát támogatták
Dny maďarské kultury podpořili**

• Miskolci Egyetem	• Schering, Bargel Miroslav	• Videoton Praha s.r.o.
• Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia	• Ck Alka-Tour s.r.o.	• Olgvai Család
• Chata Macocha	• Fy Muchová-Szabó	• Jaroslav Panocha,
• Alfine a.s.	• Květiny a keramika Huszárová	• Hhotel Balaton
• Hungariatour s.r.o.	• Prágai Magyar Kulturális Központ	• Velux
• Čebus s.r.o.	• Hydroprojekt cz, a.s.	• Kun László
		• Impreglon, Dittel István
		• Strauss Család

České resumé

V úvodním článku se autor zamýšlí nad desetiletou historií Maďarského kulturního a informačního centra v Brně a jeho přínosem pro zdejší maďarskou komunitu. V rubrice Ze života svazu se podrobně dočteme o rozmanité činnosti členů Svazu Maďarů v Brně. Od jara tohoto roku fungují v rámci organizace nové zájmové skupiny (folklorní klub, klub rodin s dětmi, klub seniorů a vzdělávací klub), o jejichž programech informují následující příspěvky. Folklorní skupina Kőrös se zúčastnila letního soustředění v Řícmanicích. Její členové vystupují na festivalech národnostních menšin, např. na brněnském festivalu Ke kořenům. Rodiny s dětmi se pravidelně scházejí v klubu na Gorkého ulici a také podnikají společné výlety. Den dětí oslavily výletem na hrad Veveří, na podzim zorganizovaly cyklistický výlet do Podunají. Členové klubu seniorů se tradičně setkávají v klubových prostorách ve středu a samozřejmě navštěvují i ostatní programy svazu. Z programů vzdělávacího klubu se zmiňujeme o dvou: o přednášce o judaismu a o besedě ke dvoustému výročí bitvy u Slavkova. Další příspěvek informuje o průběhu již desátých dnů maďarské kultury v Brně. Svaz Maďarů v Brně není jedinou maďarskou organizací v ČR. Souhrn všech organizací včetně jejich činnosti přináší následující článek. Další příspěvek informuje o umístění pamětní desky maďarského básníka a překladatele Lórinca Szabó na Macoše. Kronika roku 2005 shrnuje všechny programy, které se uskutečnily od vydání prvního čísla letošního zpravodaje. Rubrika Historie přináší další tři brněnské pověsti. Informujeme o důležitém knižním novince roku 2005, o knize Maďarsko profesora Richarda Pražáka, a výsledku soutěže o nejoblíbenější knihu maďarských čtenářů. V rubrice Rozhovor představujeme člena organizace, dlouholetého trenéra brněnské Komety Tomáše Gööze.

Součástí zpravodaje Brünni Magyar Futár je letošní druhé číslo studentského občasníku Sárگا Szamár (Žlutý osel), který vydává studentská organizace KAFEDIK.

Austerlitz 1805-2005